RUSKI INWALID

Nº 10.

CZWARTEK. 15 Stycznia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. z Warszawy. Wiadomości Zagraniczne: Prussy. Franciia. Hiszpaniia. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Królestwo Polskie.

z Warszawy, 11 *Stycznia*.

Rozstał się z tym światem dnia 5. b. m. w *Kozienicach* JW. Karol *Sierakowski* Jenerał artylleryi i inżyniierów w woysku polskiem, Kawaler orderu Orła Białego i innych. Sprowadzone zwłoki iego z *Kozieniec* do tuteyszey stolicy pochowano wczoray z przynależną stopniowi iego okazałością, do którey pułk gwardyi pieszey, pułk gwardyi konney, i baterya artylleryi konney należały. Za karawanem, wiozącym ciało zmarłego Jenerała na mieysce wiecznego spoczynku szedł N. Cesarzewic W. Xiążę *Konstanty*, a za nim Jenerałowie i officerowie wóysk obu narodów.

— Dawno iuż u nas mrozy nie były tak tęgie, iak tego roku. Dnia 9go mieliśmy 19; dnia 10go, 25; dziś 22 stopni zimna.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Prussy.

z Berlina, 4 *Stycznia*.

N. Król wydał pod dniem 21szym Grudnia r. z. do Ministerstw Spraw Wewnętrznych i Woyny pismo następuiącey osnowy:

„Z szczególnieyszem zadowolnieniem zapatrywatem się od lat czterech na wzrost tak ważney dla bezpieczeństwa państwa instytucyi obrony kraiowey (Landwehr-Instytut), i spostrzegałem, iak chętnie lud podeymował wynikaiące dla niego ztąd ofiary, i iak czynnie działały dla iey dobra władze woyskowe i cywilne.— Miło mi oddać im iawnie tę sprawiedliwość. Wszakże, urządzenie na bataliony, pułki i inspekcye wykazało w kolei doświadczenia wielorakie wady, którym zaradzić można, niezmieniaiąc bynaymniey istoty instytucyi, ani naruszaiąc osobistych stosunków, wypływaiących z szczególney posady woyska liniowego i woyska obrony kraiowey. Posta-

nowiłem był iuż w r. 1815, iż z należących teraz do iednego pułku liniowego czterech batalionów obrony kraiowey pierwszego wezwania, tylko trzy przeznaczonemi są do służby polowey; ta więc formacya, łącząca korzyść znaczney oszczędności (34 batalionów i szwadronów) z organizacyą stanowi woiennemu odpowiadaiącą, iuż teraz przez podział batalionów obrony kraiowey, zmieniaiący wewnętrzny stan okręgów, ma bydź przygotowana. Tym końcem:

1) Z należących do iednego pułku liniowego czterech batalionów obrony kraiowey urządzić się maią trzy bataliony, rozdzielaiąc okręgi ośmiu kompaniy obrony kraiowey, składaiących dotąd ieden pułk, na okręgi sześciu kompaniy. Z każdego w ten sposób przeistoczonego dotychczasowego pułku obrony kraiowey, dwa okręgi kompaniczne z tyluż okręgami innego naybliższego tegoż pułku wcielone będą do trzeciego batalionu.

2) Nowa ta formacya zasadza się na ieograficznem okręgów położeniu. Gdzie stosunki mieyscowe odmian dla garnizonów wymagaią, maią mi bydź uczynione tym końcem propozycye.

Okręg batalionowy, w którym główne mieysce pułku położone, przyłączony bydź ma do pierwszego batalionu, a okręg batalionowy, powstaiący ze złożenia dwóch kompaniy każdego dotychczasowego pułku obrony kraiowey, należeć ma do batalionu trzeciego. Garnizony iazdy oznaczaią się w miarę położenia mieyscowego.

Potrzebne nieznaczne odmiany co do munduru, mogą bydź przez zamianę uskutecznionemi.

Wszystkie pułki obrony kraiowey mieć będą numer na naramniku takiego koloru, iak pułki liniowe, do których należą a officerowie złote.

Należące do czterech pułków odwodowych pułki obrony kraiowey (po 6 kompaniy) maią również nosić na swym mundurze oznaki swoich pułków liniowych, a sześć kompaniy uformowanych z dotychczasowych pułków obrony kraiowey, mieć będą na naramniku numer należnego pułku liniowego odwodowego, Tak n. p. kompanie uformowane z trzeciego Poznańskiego pułku obrony kraiowey otrzymaią numer 33, a sześć kompaniy Poznańsko-Bydgoskiego pułku obrony kraiowey, numer 35. Oprócz nazwiska prowincyonalnego, maią ieszcze też pułki nazwisko skombinowanego 33 i 35., iak niemniey 34 i 36 pułku obrony kraiowey.

3) Lubo nowo formowane bataliony, według dawnieyszego postanowienia tylko w liczbie 1,000 ludzi do służby polowey wychodzić będą, wszelakóż, stósownie do regulaminu i oznaczonego w nim etatu, zachować maią w listach przynależącą im zupełną liczbę 1,600 ludzi. W przypadku woyny, użyta będzie w miarę okoliczności zbywaiąca liczba do tworzenia potrzebnych odwodów.

W każdey batalionowey zbroiowni znaydować się ma odtąd 1,200 karabinów Z tych, wyruszaiąc batalion w pochód, dostaie 1000, zbywaiące 200 pozostaią w zbroiowni, dlatego ażeby z odwodu trzech batalionów każdego pułku batalion z 600 ludzi natychmiast mógł bydź uzbronionym.

Co się tu przepisało, iest ważnem przez analogiią i dla iazdy, do którey zgoła mnieysze rozporządzenia maią bydź, o ile wypada, przystósowane; wszakże podczas woyny ma bydź iazda z sześciu batalionów obudwóch stanowiących brygadę pułków, i po iednym z każdego batalionu szwadronie z 162 głów, prócz officerów i konowała, w skombinowane sześć szwadronowe pułki formowana.

Powyższe przepisy stosuią się podobnież i do drugiego wezwania, w miarę wynikaiących z niego odmian, ale tak, iż stosunki obudwóch wezwań żadney względem siebie nie podlegaią zmianie.

4) Skoro formacya ta ukończoną zostanie liczba 28 inspekcyy obrony kraiowey zmnieyszona będzie na 16. Mieć potem będą nazwisko brygad obrony kraiowey i numer dywizyy liniowych, do których należą. Inspektorowie nazywaią się dowódcami brygad obrony kraiowey, odbywaią wszelkie interessa ściągaiące się do obrony kraiowey i zakładów woyska liniowego w dotychczasowym sposobie, zostaią iednakże pod dowódcą dywizyynym; wzaiemne ich stosunki oznaczone będą osobną instrukcyą.

5) Wychodzący z tego powodu Inspektorowie i dowódcy batalionowi których Ja przeznaczę, będą w miarę swoich zdolności służbowych albo pensyonowani, albo z tymczasowym żołdem aż do przysłego umieszczenia oddaleni, lub ieżeli będzie spobność. w woysku liniowem umieszczeni.

6) Teraźnieysi Inspektorowie wspólnie z teraźnieyszemi dowódcami batalionowymi poda-

dzą wyłączyć się maiących afficerów, którzy po ukończoney nowey formacyi nadliczbowymi będą. Szczególniey, mniey zdatni do służby maią bydź wyłączeni.

7) Według tych zasadnych postanowień ma niezwłocznie ku ich wykonaniu dalsze przedsięwzięte bydź rozporządzenie, tak ażeby całe dzieło formacyi niechybnie do epoki ćwiczeń obrony kraiowey 1820 r. ukończone było.

Gwardya i grenadyery obrony kraiowoy pozostaią na czas w obecnym porządku.

8) Wszystkie poprzedniczemi postanowieniami niezniesione przepisy we względzie obrony kraiowey, pozostaią w mocy; gdzie zaś co do administracyi, etatów, i mianowicie przyszłego zakresu działania dowódców brygadowych, potrzebnemi się okażą odmiany w dawnieyszych rozporządzeniach, maią mi bydź propozycye w tey mierze uczynione.

Berlin dnia 22 Grudnia 1819 r.

(podp.) *Fryderyk Wilhelm*

Wychodząca tu *Powszechna gazeta Państwa Pruskiego* zawiera pod względem powyższego rozkazu gabinetowego naztępuiące uwagi: »Osnowa powyższego Król: rozkazu gabinetowego dostateczna będzie do ocenienia rozgłoszoney iuż to przez pisma publiczne, iuż w posiedzeniach prywatnych błędney wieści, iakoby nastąpić miało zwinięcie obrony kraiowey, lub zupełna toż zwinięcie rokuiąca reforma, a to nawet wskutku porozumienia się z dworem austryackim. Oyczyste ze wszech miar zaprowadzenie obrony kraiowey było wolnego postanowienia N. Króla dziełem. Doświadczył w niem Monarcha waleczności, poświęcenia się i wierności swoiego ludu w chwilach nagłego niebezpieczeństwa. Instancya obrony kraiowey, gdyby potrzeba była wzmocnienia wzaiemnego zaufania, spoiła ieszcze silniey węzły między tronem i ludem. Prowincye często odbierały ustnie i na piśmie dowody zadowolnienia N. Pana z powodu gorliwości, iaka się wszędzie w doskonaleniu oneyże obiawiła; tylko duch złey chęci i ochydy podsycać i rozpościerać może podeyrzenie, iakoby N. Pan miał zamiar przedsięwziąć takową w systemacie zaprowadzeoia obrony kraiowey reformę, któraby nieuchronnie doszczętną reformę całego naszego obecnego systematu woyskowego z sobą pociągnęła. W zewnętrzney tylko formacyi, iak czytamy, uczynione będą odmiany, maiące na celu iuż to oszczędność, iuż dogodnieysze urządzenie ogółu, do czego szczególniey należy łatwieyszy mechanizm końcem niezwłocznego użycia ludzi, w przypadku niespodzianego skoncentrowania woyska. Istota tego zaprowadzenia tak mało przeto naruszoną została, iż te odmiany organizacyi posłużą tylko raczey do nadania iey tem śpieszniey na leżytego wydoskonalenia.«

Francii a.

z Paryża, 4 Stycznia.

Dziennik *Sława* ogłosił co następuie: — Jeśli można zawierzyć listom kupieckim, rozeszła się wieść dnia 30 Listopada w *Badajoz* mieście hiszpańskiem przy granicy Portugalii, że woysko angielskie wysiadłszy w Portugalii, opanowało miasto *Abrantez.* Też listy zwiastuią, że był bunt w *Lisbonie* stolicy tegoż kraiu, w którym wielu Anglików u traciło życie.«

Dziennik zaś zwany *Cenzor Europeyski* tak o tem doniosł, iż 25,000 woyska angielskiego wylądowało w Portugalii, i że wszyscy Anglicy w Lisbonie od tamecznych mieszkańców zamordowanemi zostali. Xiążę *Willington* ma bydź Królem Hiszpańskim; lud iednak przekłada którego z Infantów hiszpańskich.«

— W roczniku ogłaszanym corocznie czytamy takie szczegóły:— W roku 1818 spotrzebowano w Paryżu 522,891 hektolitrow wina, 40,343 wódki i jabłeczniku, 83,407 piwa, a 14,211 octu. Ziedzono w tymże roku 73,870 wołów 9064 krów, 77,767 cieląt, 335,616 baranów, 62,406 wieprzów i dzików, 1,151,113 serów. Wydano 673,926 franków na ostrygi, 456,578 fr. na ryby ze stawów i rzek, 6,689,318 fr. na ptastwo, a 11,114,097 na masło i iaia. —Urodziło się tegoż roku w Paryżu 11,752 chłopców, a 11,305 dziewcząt; między temi wszystkiemi było 8,089 nie w małżeństwach spłodzonych.

Hiszpanii a.

Gazeta dworska Madrycka ogłosiła co następuie:

»Ignacy *Martinez de Villela*, członek Rady Kastylskiey wyznaczony od Króla do dochodzenia autorów zmyślonego rozkazu wydanego pod imieniem Margrabiego *Villanuova del Donero* Hrabi *Villariezo* Jenerała Inspektora milicyi pod dniem 22 Listopada do dowódców pułków prowincyonalnych, aby zadosyć czyniąc ustawie Króla dniem wprzód niby wydaney, iak nayspiesznicy postawili ie pod obronią, donosi publiczności, iż Król, nie czekaiąc na doyście sprawców tak wielkiey zbrodni

dążący do obalenia wszystkiego, wyznaczył 300,000 realów gotowemi pieniędzmi, które natychmiast wypłacą temu, który prawdziwego sprawcę tey zbrodni wyiawi, i prócz tego, dostanie urząd przynoszący mu 30,000 realów rocznego dochodu. Za rzetelność tey obietnicy ręczy Król słowem królewskim. Pieniądze iuż są u mnie. Donosiciela nazwisko, ieśliby żądał, będzie zataione, a przeto na żadne niebespieczeństwo nie będzie wystawiony; owszem za tak znakomitą Królowi i narodowi przysługę może bydź pewnym względów, na iakie tylko rząd zdobydź się może.«

— Wolni Mularze coraz bardziey u nas są prześladowani. Napełnione są nimi wszystkie więzienia S. Inkwizycyi. Wielu oddało się dobrowolnie sądowi wyznaiąc, że są wolnymi mularzami, w mniemaniu, iż przez to prześladowanie ich ustanie; ale się zawiedli, bo ich do lochów wtrącono, iak innych. Nieszczęśliwy *Pollo* officer pełen zdatności i zasług, męczony był przez 6 dni ciągle na piekselney machinie zwaney *grillos de apremio*. Narzędzie to morderczé składa się z ciężkich i krępuiących ciało żelaznych zawias, którémi opasany człowiek, w cale się poruszać nie może. Sądzono, iż wymuszą przez to na nim wyznanie innych zakonu tego członków; lecz on z heroiczną stałością zniósł iak nayokropnieyszą męczarnię. Wielu woyskowych opuszcza oyczyznę dla uniknienia podobnego losu. Tarroryzm doszedł do naywyższego stopnia.— Uczony Kapłan *Siciliia*, nie zatrwożony *Nivora*, i mnóstwo innych młodych ludzi ięczy w okropnych więzieniach. Ani sukienka duchowna nie zasłania nieszczęśliwych przed zaiądłością Inkwizycyi S. skoro popadną u niey w podeyrzenie o wolne-Mularstwo.

— Podczas panuiącey w Kadyxie zarazy roku 1800 umarło 9642 ludzi. — w r. 1804, 4766;—w r. 1810, 3305, a w r. 1819, 5162.

ROZMAITOSCI.

LIST.

Małżonki Szacha Perskiego do N. Cesarzowey Rossyyskiey Matki.

Gdy Poseł Perski *Abdul Hassan* Chan odebrał od Szacha Perskiego zlecenie udania się do Petersburga, małżonka pomienionego Szacha przy teyże samey okoliczności, chciała z swoiey strony złożyć Cesarzowey podarunki a z niemi w dowod wysokiego szacunku przesłać list napisany w ięzyku perskim, którego teraz dosłowne tłumaczenie czytamy w nowo wydanem przez *Gothego* dziele: *Westöestlicher Divan*.

Krótki ten list i niedawno pisany,— nowym bydź może dowodem, — ile Monarchinia powszechnego szacunku staie się celem, a oraz i nayświeższem przekonaniem, iż wschodnie ludy zachowuią zawsze ów szczególny, metaforyczny i odróżniaiący ich zupełnie od innych sposób pisania.

»Dopóki żywioły świat utrzymuiące trwać »będą, dopóty niechay dostoyna Niewiasta pa»łacu wielkości, Skrzynia perły państwa, Kon»stellacya gwiazd narodu, unosząca słońce »wielkiego państwa, Srzodkowy punkt koła »naywyższey Władzy, Palmowe drzewo owocu »naywyższego Rządu,—szczęśliwą i od wszel»kiey wolną będzie przygody. Po wyrażeniu »tych moich nayszczerszych życzeń, mam za»szczyt donieść, iż w teraznieyszych szczęśli»wych czasach, przez działanie wielkiego mi»łosierdzia naywyższey Istoty, ogrody tych »dwóch znakomitych mocarstw nowe ruże wy»dały, i wszelkie pomiędzy dwoma temi dwo»rami nieporozumienia zataite są przyiaźnią i »zgodą, a dla tem większego uznania tego do»brodzieystwa, połączone dwory nie poprzesto»ną utrzymywać z sobą przyiacielskich stosun»ków i korrespondencyi.—W tey więc chwili, »gdy JW. Mirza *Abdul Hassan* Chan, Poseł, »przy wielkim Rossyyskim dworze, do tey sto»licy odiedża, przedsiewziąłam bramy przy»iaźni kluczem tego szczerego listu otworzyć. »A gdy to dawnym iest zwyczaiem, ażeby przy»iaciele sobie przesyłali podarunki, proszę o »miłe przyięcie tych płodów naszego kraiu, »Równieź i z moiey strony cieszę się nadzieią »iż kilkoma kroplami przyiacielskiego listu »odżywić raczysz ogród serca, które cię nay»szczerzey kocha.

»Niechay Bóg utrzymuie dni Twoie w »chwale i szczęściu!«

W PETERSBURGU.

w drukarni woiennej Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.